

Protokollsbilaga
Kommunfullmäktige 2026-05-25 § 74

Reservation

Ärende: Regel för avgift för allmän handling

Jag reserverar mig mot beslutet, då jag anser att det strider mot både Tryckfrihetsförordningen (TF) och Kommunallagen (KL).

Bedömningsstöd för om utlämnande kan ske elektroniskt

Vad som är skrivet under avsnittet ”*Bedömningsstöd för om utlämnande kan ske elektroniskt*” strider mot Tryckfrihetsförordningen, som dessutom utgör grundlag.

Huvudregel

”Huvudregeln för Svenljunga kommun är att kopior av allmänna handlingar ska lämnas ut i pappersform.” [1]

Syftet med denna ”huvudregel” förefaller vara att det skall vara så dyrt som möjligt för medborgarna att nyttja sin grundlagsskyddade rätt att ta del av allmänna handlingar.

- Vid utlämnande av handlingar i **pappers form** utgår avgift per sida.
- Vid utlämnande av handlingar i **elektronisk form**, t.ex. som pdf-filer, utgår avgift per fil och en fil kan innehålla många sidor.

Försvårande av utlämnande av allmänna handlingar strider mot Tryckfrihetsförordningens intention:

Till främjande av ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande ska var och en ha rätt att ta del av allmänna handlingar. [TF 2 kap. 1 §].

Det är värt att notera att medborgarna har rätt att ta del av allmänna handlingar kostnadsfritt på plats. Därutöver har den som begär ut allmänna handlingar även rätt få avskrift eller kopia av handlingarna mot en fastställd avgift.

Den som begär ut en allmän handling som får lämnas ut ska genast eller så snart det är möjligt och utan avgift få ta del av handlingen på stället på ett sådant sätt att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt. [TF 2 kap. § 15].

Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att mot en fastställd avgift få en avskrift eller kopia av handlingen till den del handlingen får lämnas ut. [TF 2 kap. § 16].

GDPR (dataskyddsförordningen)

”Om handlingarna innehåller personuppgifter ska kommunen ta hänsyn till dataskyddsförordningen, GDPR, vid utlämnandet.” [1]

GDPR handlar om insamling och bearbetning av personuppgifter och är inte tillämplig vid utlämnade av allmänna handlingar. I samband med utlämnande av allmänna handlingar sker en sekretessprövning enligt sekretesslagstiftningen.

Styrkande av identitet

”Utlämning av allmänna handlingar i elektronisk form bör bara lämnas ut i elektronisk form om risken bedöms låg eller om mottagaren på ett rimligt sätt kan styrka sin identitet.” [1]

Kommunen får ej efterforska vem som begär ut allmänna handlingar och dess syfte.

En myndighet får inte på grund av att någon begär att få ta del av en allmän handling efterforska vem denne är eller vilket syfte han eller hon har med sin begäran i större utsträckning än vad som behövs för att myndigheten ska kunna pröva om det finns hinder mot att handlingen lämnas ut. [TF 2 kap. 18 §].

Det sparar arbetstid för kommunen att lämna ut allmänna handlingar i elektroniskt när handlingar finns sparade i elektronisk form. Detta förfarande är också kutym bland myndigheter i Sverige.

Varför skall Svenljunga kommun utmärka sig och avvika från vad som är brukligt förfarande?

Undantag från avgifter

Undantag från avgift för utlämnande av allmänna handlingar strider mot likhetsprincipen i Kommunallagen. Detta gäller i synnerhet följande punkt:

- *För massmedier (gäller för löpande nyhetsbevakning om detta inte anses oskäligt). [2]*

Vad räknas som massmedia?

För vilka personer skall undantaget gälla?

Vad är att anses som skälig löpande nyhetsrapportering?

Är grävande journalistik att anse ligga inom ramen för skälig löpande nyhetsrapportering?

Massmedia är samlingsnamnet för kommunikationskanaler som når ut till en stor publik samtidigt. Begreppet innefattar traditionella medier som tidningar, radio och TV, samt moderna internetbaserade kanaler som sociala medier, poddar och webbplatser.

Rätten att ta del av allmänna handlingar är en medborgerlig rättighet. Det är sin medborgerliga rättighet som journalister använder sig av för att ta del av allmänna handlingar. Betänk även att det inte finns några krav på vem som får kalla sig journalist, då detta inte är en skyddad titel i Sverige.

Det föreligger uppenbar risk för godtycke vid bedömning av vad som kommunen anser är massmedia och vad som utgör skälig löpande nyhetsrapportering.

Offentlighetsprincipen måste försvaras, då transparens är det främsta verktyget för att motverka korruption.

Jag yrkade på återremittering och omarbetning av reglerna för avgift för allmän handling där ovanstående tas i beaktande, men detta vann tyvärr inte gehör bland en majoritet av fullmäktiges ledamöter.

Per Hanson (-)

[1] Regel för avgift för tillhandahållande av allmän handling, sidan 4.

[2] Regel för avgift för tillhandahållande av allmän handling, sidan 5.